

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Tdo/5/2025
Identifikačné číslo spisu:	1220010905
Dátum vydania rozhodnutia:	05.03.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Bargel
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:1220010905.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Martina Bargela a sudcov JUDr. Patrika Príbelského, PhD. a JUDr. Emila Klemaníča v trestnej veci obvineného V. Z. pre obzvlášť závažný zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 4 písm. a) Trestného zákona formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona a iné, na neverejnom zasadnutí s verejným vyhlásením rozsudku konanom 5. marca 2025 v Bratislave o dovolaní menovaného podanom proti rozsudku Okresného súdu Bratislava II, sp. zn. 6T/115/2020, z 12. mája 2021 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 2To/64/2021, zo 6. októbra 2021

rozhodol:

Podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku, z dôvodu uvedeného v ustanovení § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku, uznesením Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 2To/64/2021, zo 6. októbra 2021 a rozsudkom Okresného súdu Bratislava II, sp. zn. 6T/115/2020, z 12. mája 2021

bol porušený zákon

v ustanoveniach § 2 ods. 4, ods. 7 Trestného poriadku, § 31 ods. 1 Trestného poriadku a § 319 Trestného poriadku v neprospech obvineného V. Z..

Podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku z r u š u j e uznesenie Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 2To/64/2021, zo 6. októbra 2021 a rozsudok Okresného súdu Bratislava II, sp. zn. 6T/115/2020, z 12. mája 2021.

Z r u š u j ú sa aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku Mestskému súdu Bratislava I p r i k a z u j e , aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Podľa § 388 ods. 2 Trestného poriadku n a r i a d ť u j e , aby vec rozhodol iný sudca.

Podľa § 380 ods. 2 Trestného poriadku n e b e r i e obvineného V. Z., nar. XX. D. XXXX v V., do väzby .

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Bratislava II, sp. zn. 6T/115/2020, z 12. mája 2021 bol obvinený V. Z. uznaný za vinného zo spáchania obzvlášť závažného zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 4 písm. a) Trestného zákona formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona a prečinu falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej značky podľa § 352 ods. 1 Trestného zákona formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona, ktorého sa dopustil na skutkovom základe, že:

„na základe vzájomnej predchádzajúcej dohody s G. N. /vylúčený na samostatné konanie/ uzatvorenej na doposiaľ presne neustálenom mieste v doposiaľ presne neustálený deň mesiacov jún až júl roku 2019 týkajúcej sa zabezpečenia falzifikátu občianskeho preukazu C.. P. Š.C. a súčasne neoprávneného získania finančných prostriedkov vo výške 1.049.080,- Eur z bankového účtu číslo F. XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX vedeného v Z. V., a. s., inštruoval G. N., aby vyhľadal a oslovil V. O. /vylúčeného na samostatné konanie/ s tým, že či by tento za finančnú odmenu vo výške 15.000,- Eur osobne s falzifikátom občianskeho preukazu C.. P. F.R. neuskutočnil prevody finančných prostriedkov vo výške 1.049.080,- Eur z bankového účtu číslo F. XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX, s čím menovaný súhlasil, preto sa G. N.E. a V. O. 9. júla 2019 spoločne dostavili do priestorov I. I. - I. situovanej v D. Y. na P. N. v V., kde si V. O. za účelom následného vyhotovenia falzifikátu občianskeho preukazu nechal vyhotoviť fotografie tvárovej oblasti, ktoré po ich vyhotovení prevzal G. N. a následne ich tento odovzdal V. Z., ktorý na doposiaľ nezistenom mieste a čase mesiaca júl 2019 doposiaľ nezisteným spôsobom zabezpečil výrobu falzifikátu občianskeho preukazu osoby C.. P. Š., narodený XX.XX.XXXX, rodné číslo XXXXXX/XXXX trvalý pobyt X. F. XXXX/XX Ž., miesto narodenia V., sériového čísla B. XXX XXX, vydaný Žilina, so znakmi vyobrazenými v oblasti strojom čitateľnej zóny C. ručne vypísaný 'Platobný príkaz do zahraničia / na úhradu cudzej meny' na úhradu sumy vo výške 203.400,- Eur z účtu číslo F. XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX na účet číslo XXXXXXXXXXXXXXX, ručne vypísaný 'Platobný príkaz do zahraničia / na úhradu cudzej meny' na úhradu sumy vo výške 294.000,- Eur z účtu číslo F. X XXX XXXX XXXX XXXX XXXX na účet číslo XXXXXXXXXXXXXXX, ručne vypísaný 'Platobný príkaz do zahraničia / na úhradu cudzej meny' na úhradu sumy vo výške 173.080,- Eur z účtu číslo F. XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX na účet číslo XXXXXXXXXXXXXXX, ručne vypísaný 'Platobný príkaz do zahraničia / na úhradu cudzej meny' na úhradu sumy vo výške 193.800,- Eur z účtu číslo F. XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX na účet číslo XXXXXXXXXXXXXXX, ručne vypísaný 'Platobný príkaz do zahraničia / na úhradu cudzej meny' na úhradu sumy vo výške 184,800,- Eur z účtu číslo F. XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX na účet číslo XXXXXXXXXXXXXXX, na základe čoho došlo 19. júla 2019 na bankovom účte číslo F. XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX k odpísaniu finančných prostriedkov v celkovej výške 1.049.080,- Eur, pritom menovaní konali bez vedomia a súhlasu osoby oprávnenej, čím subjektu C.. P. Š. - s miestom podnikania Ž., X. F. XXXX/XX, IČO: XX XXX XXX, vznikla škoda vo výške 1.049.080,- Eur.

Za to bol obvinenému V. Z.Č. uložený podľa § 221 ods. 4 Trestného zákona s poukazom na § 38 ods. 2, ods. 3 Trestného zákona, § 36 písm. j), § 41 ods. 2 Trestného zákona úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 11 (jedenásť) rokov; pričom podľa § 48 ods. 4 Trestného zákona bol na výkon uloženého trestu zaradený do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom strázenia. Podľa § 76 ods. 1 v spojení s § 78 ods. 1 Trestného zákona mu súd uložil ochranný dohľad vo výmere 2 roky. Zároveň okresný súd podľa § 287 ods. 1 Trestného poriadku uložil obvinenému povinnosť nahradiť škodu poškodenej spoločnosti Z. V., a. s. so sídlom B. O. X, V., IČO XX XXX XXX, vo výške 498.061,42 Eur.

Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací na podklade odvolania obvineného rozhodol uznesením, sp. zn. 2To/64/2021, zo 6. októbra 2021 tak, že podľa § 319 Trestného poriadku odvolanie obvineného V. Z.O. zamietol.

Proti uzneseniu krajského súdu podal dovolanie obvinený V. Z. s poukazom na dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. i), písm. e) Trestného poriadku.

Obvinený v dovolaní v podstate namietol:

„[§ 371 ods. 1 písm. c) a i) Trestného poriadku]. V súvislosti s konaním pred Okresným súdom v Bratislave II bolo rozsudkom rozhodnuté o mojej vine a bol mi uložený trest odňatia slobody, týmto došlo podľa môjho názoru k porušeniu základných zásad trestného konania, zásadnému porušeniu práva na obhajobu a nesprávnemu právnomu posúdeniu celej veci vo svetle vykonaného dokazovania, keďže sa rozhodlo o mojej vine zo spáchania trestného činu uvedeného v obžalobe napriek tomu, že celá konštrukcia obžaloby ako aj následné rozhodnutia súdov stáli v podstate z ich pohľadu na výpovedi svedka, ktorý bol vylúčený na samostatné konanie a zároveň v totožnej trestnej veci odsúdený, avšak už za použitia zásadne odlišnej trestnej sadzby. Súd prvého stupňa opiera svoj rozsudok o výpoveď svedka G. N. z 9. júla 2020. Poukazujem na skutočnosť, že 14. júla 2020, teda päť dní po tomto výsluchu bol tento odsúdený za spáchanie identického trestného činu na úhrnný trest odňatia slobody za použitia nižšej trestnej sadzby. Ako som uviedol hneď vo svojej prvej výpovedi skutku, ktorý mi je kladený za vinu som sa nedopustil a táto skutočnosť vyplýva aj z vykonaného dokazovania. Po odsúdení svedka G. N. už tento ďalej na hlavnom pojednávaní odmietol vypovedať. Okresný súd sa nevysporiadal s tým, že G. N. už bol v tej istej trestnej veci právoplatne odsúdený. Z týchto skutočností je motív takejto výpovede kajúcnika evidentný. V celom súdnom konaní absentuje dokazovanie a verifikácia svedeckých výpovedí, najmä svedka G. N.. Súd aj napriek zásadným pochybnostiam a trhlinám zjavne nedôveryhodnej svedeckej výpovede G. N. uveril. Som toho názoru, že v mojom prípade nebol zistený skutkový stav veci tak, že o ňom nie sú dôvodné pochybnosti, pričom dôkazy vykonané na hlavnom pojednávaní boli následne nesprávne súdom prvého aj druhého stupňa posúdené výlučne v môj neprospech. V danom prípade sa však zdá, akoby súd prvého a následne aj súd druhého stupňa hodnotil všetky dôkazy svedčiace v prospech alebo neprospech obžalovaného jednoznačne na jeho ťarchu bez náležitého odôvodnenia, pričom úvahy súdu, ktorými sa riadil pri hodnotení vykonaného dokazovania sa javia vysoko subjektívne a predpojaté v neprospech mňa ako obžalovaného. Súd prvého stupňa vo svojom rozsudku konštatuje, že zo spáchania skutkov ma usvedčujú dôkazy. Nie je mi zrejmé, aké priame dôkazy mal súd na mysli, keďže je vo veci evidentné, že jediný a pre súd rozhodujúci dôkaz je de facto zjavne nedôveryhodná svedecká výpoveď G. N.. V súvislosti s hodnotením dôkazov oboma súdmi by som chcel taktiež poukázať na listinné dôkazy ako aj dôkazy, ktoré neboli súdmi vykonané. Prakticky absentuje dokazovanie, nakoľko neboli overené výpovede svedkov či už cez trasovanie mobilov, a to najmä pokiaľ ide o svedka G. N.. Nebol zabezpečený jediný dôkaz, ktorý by potvrdil pravdivosť výpovede tohto svedka, či sa so mnou naozaj stretol a zrovna v čase spáchania trestného činu, či som ho oslovil za účelom dohody, resp. spolupráce. O takejto dohode, resp. komunikácii nejestvuje žiadny záznam ani dôkaz. Všetky vyššie uvedené nedostatky (a aj všetky ostatné procesné nedostatky a nesprávne posúdenie dôkazov z HP vytýkané v tomto dovolaní) z prípravného konania, ktoré však neboli odstránené ani na súde prvého stupňa a ani na súde odvolacom, v značnej miere zapríčinili nesprávne rozhodnutie súdov o mojej vine.

Opakovane - s plnou vážnosťou a vedomým toho, že som bol odsúdený na 11 rokov nepodmienečne za skutky, pri ktorých bola spôsobená škoda uvádzam, že ja som sa skutku tak ako je uvedený v obžalobe a následne v odsudzujúcom rozsudku nedopustil. Závažné trhliny dokazovania a nesprávne vyhodnotenie a posúdenie dôkazov súdom prvého stupňa ako aj súdom odvolacím vyústili do rozsudkov, ktoré dá sa povedať „stáli“ na jedinom dôkaze, nedôveryhodnej výpovedi svedka G. N., ktorý bol v totožnej trestnej veci v priebehu môjho trestného konania právoplatne odsúdený za použitia zásadne miernejšej trestnej sadzby.“

Obvinený V. Z. navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky, po vyslovení porušenia zákona v jeho neprospech, zrušil z dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c) a písm. i) Trestného poriadku, napadnutý rozsudok krajského súdu v celom rozsahu, ako aj rozsudok okresného súdu a prikázal, aby súd vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Obvinený doplnil dovolanie o dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku, a to nasledovne:

„Mám za to, že moje odsúdenie je postavené výlučne na výpovediach kajúcnikov V. O. a G. N., kde kajúcnik V.X. O. bol právoplatne 24. júna 2020 odsúdený rozsudkom Okresného súdu Bratislava II v

trestnej veci vedenej na danom súde pod sp. zn. 6T/39/2020, a to samosudcom JUDr. Pavlom Juhasom. ESLP vo veci Mucha vs. SR, sťažnosť č. 63703-19 rozsudkom z 25. novembra 2021 rozhodol, že v dôsledku skutkového vymedzenia trestných činov pripisovaných obvinenému, ktorý neuzavrel dohodu o vine a treste bolo úplne totožné s vymedzením skutkov jeho spolupáchateľov, ktorí dohodu o vine a treste uzavreli, bolo porušené jeho právo na spravodlivý proces garantované čl. 6 ods. 1 EÚ dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Aj z iných rozhodnutí ESLP, vnútroštátnych súdov SR mám za to, že hlavne Okresný súd Bratislava II, zastúpený samosudcom JUDr. Pavlom Juhásom, následne Odvolacím súdom / Krajský súd Bratislava / mali zjavný podnet na to, aby zachovali súlad s predchádzajúcimi rozsudkami, minimálne s rozsudkom Okresného súdu Bratislava II z 24. júna 2020 vedeného pod sp. zn. 6T/39/2020 kajúcnika V. O., pretože akékoľvek protichodné zistenia v konaní proti mne ako obvineného, obžalovaného, ktorý neurobil pred súdom vyhlásenie, resp. neuzavrel dohodu o vine a treste, teda svoju vinu popieral / dodnes trvám na svojej nevine / by mohli podkopáť dôveryhodnosť rozsudkov proti моjím údajným spolupáchateľom. Odsúdenie mňa samotného dovolateľa bolo do výraznej miery založené na dôkazoch poskytnutých spolupracujúcimi /údajnými/ spolupáchateľmi V. O., G. N., ktorí ma obvinili vo svojich priznaniach, ktoré poskytli v procese vyjednávania o vine a treste, resp. o vyhlásení, v dôsledku čoho mali aj títo kajúcnici, tiež zjavný podnet, aby neodporovali svojim skorším výpovediam. Ďalej mám za to, že samosudca JUDr. Pavol Juhás vo svojom rozsudku z 24. júna 2020 / sp. zn. 6T/39/2020 V. O. / prezentoval svoj jasný záver o existencii páchatel'ov obv. G. N. a V. Z., bez zjavného dokazovania pred súdom, len na základe jeho vnútorného presvedčenia. Ďalej samosudca JUDr. Pavol Juhás vo svojom odôvodnení vo vzťahu ku kajúcnikovi V. O. uvádza / str. 6 /, že zistil poľahčujúce okolnosti - priznanie a oľutovanie spáchanej trestnej činnosti ako aj napomáhanie pri objasňovaní trestnej činnosti pred príslušným orgánom pred OČTK. Obžalovaný na jednej strane svojim vyhlásením o vine ku skutku podstatným spôsobom uľahčil dokazovanie a rozhodovanie o skutku podvodu, ktorý bol vykonaný pomerne sofistikovaným spôsobom, nakoľko svojim prevedením dokázal obísť ochranné prostriedky a mechanizmy banky pri prevode peňažných prostriedkov z cudzieho bankového konta. Obžalovaný svojim postojom a prístupom k prejednávanej veci umožnil objasniť a zistiť ďalších páchatel'ov, resp. spolupáchateľov, ktorí zabezpečovali prostriedky na spáchanie trestného činu, resp. trestný čin iniciovali. Obžalovaný od začiatku spolupracoval s orgánmi polície, čo viedlo nielen k stotožneniu a zadržaniu ďalších páchatel'ov, ale aj určeniu jednotlivých úloh páchatel'ov, a tým pádom aj pochopeniu, akým spôsobom mohli páchatelia v pobočke banky, prekonaním všetkých bezpečnostných opatrení z cudzieho účtu previesť peňažné prostriedky do zahraničia. Z uvedeného tiež vyplýva, že samosudca JUDr. Pavol Juhás sa sám podieľal na hodnotení výpovedí svedka V. O., čo tieto skutočnosti spôsobujú, že JUDr. Pavol Juhás mal v čase môjho odsúdenia celkom zjavne vytvorené ustálené presvedčenie o mojej vine ako páchatel'a / tak ma aj v odôvodnení rozsudku u V. O. pomenoval / v danej trestnej veci a o hierarchii a usporiadaní spáchania daného podvodu. Mám za to, že s ohľadom na dôkazné závery a skutočnosti uvedené v odôvodnení rozsudku Okresného súdu Bratislava II, sp. zn. 6T/39/2020-93, mal JUDr. Pavol Juhás celkom zjavnú motiváciu zotrvať na už vyjadrených záveroch, ktoré neskôr preniesol do odôvodnenia môjho rozsudku z 12. mája 2021 vedeného pod sp. zn. 6T/115/2020. Dovoľujem si poukázať v namietanej problematike aj na rozhodnutia všeobecných súdov SR napr. sp. zn. Tost/2/2022 z 26. januára 2022, 1Tdo/45/2023 z 20. septembra 2023, 1Tdo/51/2023 z 11. októbra 2023, 1TdoV/7/2023 z 28. marca 2024, 1Tost/2025/2024 z 11. júna 2024 ako aj na rozhodovacia činnosť ESLP vo veciach Mucha, Krátky. Poukazujem na to, že rozsudky mojich údajných spolupáchateľov neboli vyňaté z môjho trestného spisu, ale predstavovali ako celok jeho súčasť a že moje vlastné odsúdenie bolo do značnej miery založené na dôkazoch poskytnutých spolupracujúcimi spolupáchateľmi / údajných /. Preto je preukázateľné, že samosudca Okresného súdu Bratislava II JUDr. Pavol Juhás konal najprv v trestnej veci kajúcnika spoluobžalovaného V. O. ako sudca odsudzujúceho páchatel'a za identický skutok opísaný v obžalobe ako aj v rozsudku ako som bol následne odsúdený ja, ako obžalovaný v trestnej veci pod sp. zn. 6T/115/2020 z 12. mája 2021. Poukazujem aj na to, že počas súdneho konania pred Okresným súdom Bratislava II v danej trestnej veci, môj právny zástupca JUDr. Roman Hojer mnou uvádzané skutočnosti namietal, vzniesol námietku voči sudcovi JUDr. Juhásovi, ktorý nielenže neakceptoval návrhy a námietku môjho obhajcu, nezaznamenal to do zápisnice HP, ale hrubým spôsobom môjho obhajcu zastrašoval a nepripúšťal k slovu. Ako dôkaz slúži o celom dianí počas HP a správaní samosudcu JUDr. Juhása zvukový záznam z jednotlivých HP, ktoré sú súčasťou daného spisu.“

Obvinený navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky vrátil vec na nové prejednanie nestrannému súdu, resp. nestrannému sudcovi.

K dovolaniu obvineného sa vyjadril prokurátor, ktorý uviedol:

„S prihliadnutím na všetky skutočnosti zistené v rámci prípravného konania, ako aj konania pred súdom možno konštatovať, že uvedené dôvody dovolania neboli nikdy naplnené a ich odôvodnenie zo strany odsúdeného, resp. jeho obhajcu možno považovať iba za snahu zvrátiť právoplatné odsúdenie pre posudzovaný obzvlášť závažný zločin podvodu. Mám za to, že v rámci prípravného konania, konania pred prvostupňovým súdom a rovnako aj pred odvolacím súdom boli realizované všetky úkony v súlade so zákonom, odsúdenému a jeho advokátovi neboli upreté žiadne práva na týkajúce sa možnosti a spôsobu vedenia obhajoby a túto mali možnosť v plnom rozsahu podľa vlastného uváženia aj realizovať. V priebehu celého konania nebolo prípadné porušenie tohto práva zo strany orgánov činných v trestnom konaní, či súdov, ani raz namietané. Z odôvodnenia dovolacieho návrhu tak isto nevyplýva žiadna skutočnosť, v čom konkrétnom má spočívať porušenie práva na obhajobu menovaného zo strany konajúcich orgánov. Z celého textu iba vyplýva namietanie vyhodnotenia dokazovania v neprospech odsúdeného, ktoré obhajoba považuje za nedostatočné pre vyvodenie trestnej zodpovednosti a jeho odsúdenie. Poukazujú najmä na podľa nich osamotenú výpoveď svedka G. N., ktorý pred súdom navyše využil svoje zákonné právo a odmietol k veci vypovedať. Podľa obhajoby v podstate nemôže byť takto 'osamotená výpoveď jedného svedka' podkladom pre právoplatné odsúdenie iného. Z vykonaného dokazovania realizovaného v rámci prípravného konania, ako aj konanie pred súdom možno bezpečne vyvodíť, že právoplatné odsúdenie V. Z. bolo založené na viacerých dôkazoch, ktoré na seba vzájomne nadväzovali, prepájali skutočnosť vyznievajúce v jeho neprospech a dôkaznú silu svedčiacu v jeho neprospech si vzájomne podporovali. V žiadnom prípade nie je možné tvrdiť, že by výpoveď svedka G. N. (rovnako aj výpoveď svedka V. O.É.) bola osamotená, tendenčná, či nedôveryhodná. Z odôvodnení jednotlivých rozhodnutí oboch súdov jasne vyplýva, prečo ich výpovede považovali za dôveryhodné a uvedeným svedkom uverili do takej miery, že 'si dovolili' menovaného právoplatne odsúdiť na úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 11 rokov so zaradením pre jeho výkon do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia. V priebehu prípravného konania bolo jednoznačne zistené, že osoba V. O. v prestrojení, používajúc okuliare a vychádzkovú palicu, vstúpil 18. júla 2019 do pobočky Z. V. v D. W., kde vydávajúc sa za poškodeného s vopred vyrobeným falzifikátom občianskeho preukazu predložil pracovníkovi banky na preplatenie platobné príkazy do zahraničia znejúce na celkovú sumu 1.049.080,- Eur, hoci na taký úkon nebol oprávnenou osobou nikdy poverený. V priebehu vyšetrovania bolo rovnako zistené, že V. O. na uvedené naviedol a inštruoval G. N.. Z následne realizovanej výpovede G. N. vyplynulo dôvodné podozrenie, že na stíhanom skutku sa mal zúčastniť aj V. Z.. Okrem toho výpoveď svedka G. N. v podstatných okolnostiach potvrdzovala skutočnosti uvádzané V. O.. Tento pri svojej výpovedi okrem iného uviedol, že pred samotným skutkom bol v pobočke Z. V. v D. R., odkiaľ vzal viacero nevyplnených tlačív platobných príkazov do zahraničia, ktoré následne odovzdal G. N., ktorý mu ich pred ich predložením v pobočke banky v D. W. odovzdal vyplnené. Z ich výpovedí rovnako vyplynulo, že svedok V. O. z pobočky Z. V. v D. R. vzal viac tlačív, ako mu bolo následne odovzdaných vyplatených, a ktoré potom predložil v D. W. na realizáciu. Obaja svedkovia zhodne vypovedali aj ohľadne výroby falošného dokladu totožnosti znejúceho na meno poškodeného. Odsúdený V. Z. pri svojich výpovediach opakovane poprel, že by niekedy stretol v tom čase už odsúdeného V. O. a rovnako tiež vylúčil, že by takáto osoba bola niekedy uňho doma, rovnako tak aj G. N.. Pri domovej prehliadke realizovanej v obydli V. Z. boli nájdené nevyplnené tlačivá Z. V. platobné príkazy do zahraničia. K nim menovaný uviedol, že tieto mal doma z dôvodu, že ich používal v čase svojho podnikania. V priebehu vyšetrovania však bolo zistené, že svoju podnikateľskú činnosť ukončil oveľa skôr, ako Z. V. začala takýto typ tlačív používať, teda jeho tvrdenie o tom, že ich sám využíval pri podnikaní, bolo jednoznačne vyvrátené. Znaleckým skúmaním bolo navyše preukázané, že na sporných nevyplnených tlačivách sa nachádzali odtlačky prstov už odsúdeného V. O.D.. Keďže V. Z. absolútne vylúčil, že by takáto osoba bola niekedy uňho doma, rovnako tak aj G. N., nebolo možné prijať iné vysvetlenie než to, že sa malo jednať o zvyšnú časť tlačív, ktoré z pobočky banky v D. R. vzal V. O., následne ich odovzdal G. N., tento ich odovzdal V. Z., ktorý potom vrátil časť týchto tlačív, ale už vyplnených G. N., ten zas V. O., ktorý ich následne predložil na preplatenie. V priebehu prípravného konania, ako aj v konaní pred súdom boli produkované a vykonané všetky dôkazy, pričom pri ich

vyhodnocovaní nebolo možné prijať žiaden iný záver, ktorý by vyznieval aspoň z časti v prospech odsúdeného V. Z., pritom viacero jeho tvrdení, ktoré na svoju obranu pri výpovediach uvádzal, bolo s podporou iných dôkazov jasne vyvrátených. Menovaný mal počas celého konania možnosť na svoju obranu využiť všetky prostriedky predpokladané Trestným poriadkom a nikdy, či už on sám alebo jeho obhajca, nenamietali akékoľvek porušenie práva na obhajobu. Súčasne možno dodať, že výpovede svedkov V. O. a G. N. a nimi uvádzané skutočnosti boli, vzhľadom na fakt, že sa jednalo o osoby priamo zapojené do stíhanej trestnej činnosti a následne spolupracujúce na jej objasňovaní, v priebehu prípravného konania, ako aj v konaní pred súdom, podrobené dôslednej previerke, nimi uvádzané skutočnosti sa pri dokumentovaní trestnej činnosti ukázali ako pravdivé. Práve viacero tvrdení odsúdeného V. Z. bolo inými, nezávisle vykonanými dôkazmi (nie tvrdeniami vyššie uvedených svedkov) jednoznačne vyvrátené. Ním uvádzané vyjadrenia ohľadne oboch svedkov, že 'oni klamú, on sa žiadnej trestnej činnosti nedopustil', bez ďalších hmatateľných dôkazov svedčiacich v jeho prospech, bolo nutné považovať iba ako jeho formu obrany. Odsúdenému V. Z. súd uložil zákonné sankcie, pričom výška trestu odňatia slobody sa odvíjala najmä od právnej kvalifikácie skutku, pre ktorý bol súdený (10 až 15 rokov), pomeru poľahčujúcich a pritŕžujúcich okolností a hlavne postoja menovaného, keď tento spáchanie skutku od počiatku popieral. V prípade odsúdenia V. O. a G. N., ktorým boli uložené výrazne nižšie tresty odňatia slobody (6 rokov a 8 mesiacov nepodmienečne), možno dodať, že títo svoju účasť na skutku priznávali, a preto u nich bolo možné zo strany súdu pristúpiť k uloženiu nepodmienečných trestov odňatia slobody znížených o jednu tretinu pod dolnú hranicu zákonom stanovenej trestnej sadzby. V prípade, ak by boli na uvedený postup splnené podmienky aj v prípade V. Z. nemožno vylúčiť, že by k takému kroku aj v prípade jeho osoby nedošlo.“

Prokurátor navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie obvineného V. Z.R. zamietol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd (§ 377 Trestného poriadku) skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu (§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Trestného poriadku) prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), osobou oprávnenou na podanie dovolania (§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku), v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na súde, ktorý rozhodol v prvom stupni (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku) a spĺňa obligatórne náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku).

O podanom dovolaní postupom podľa § 382a Trestného poriadku rozhodol na neverejnom zasadnutí, pretože zistil, že dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku, je preukázaný a je zrejmé, že vytýkané nedostatky povedú k postupu podľa § 386 a § 388 ods. 1 Trestného poriadku.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku.

Podľa § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak vo veci konal alebo rozhodol orgán činný v trestnom konaní, sudca alebo prísediaci, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania.

Rozsudok Okresného súdu Bratislava II, sp. zn. 6T/115/2020, z 12. mája 2021 (napadnutý dovolaním obvineného V. Z.) bol vydaný samosudcom JUDr. Pavlom Juhásom. Tento rozsudok bol vydaný samosudcom, ktorý mal byť, s ohľadom na nižšie uvedené, z konania vylúčený.

Samosudca Okresného súdu Bratislava II, JUDr. Pavol Juhás, rozsudkom, sp. zn. 6T/39/2020, z 24. júna 2020 uznal za vinného a uložil trest obvinenému V. O., pre totožný skutok, pre ktorý bol neskôr odsúdený aj V. Z. rozsudkom Okresného súdu Bratislava II, sp. zn. 6T/115/2020, z 12. mája 2021. Z rozsudku Okresného súdu Bratislava II, sp. zn. 6T/39/2020, z 24. júna 2020 nevyplýva - súd zreteľne nevysvetlil, že by obvinený V. Z.

- bol vo vzťahu k obvinenému V. O. len údajným páchatelom,

- že je stíhaný v samostatnom konaní a jeho vina nebola doposiaľ právoplatne preukázaná.

Samosudca nielenže nepostupoval v zmysle vyššie uvedeného, ale presne naopak a jednoznačne, v odôvodnení svojho rozsudku označil obvineného V. Z. za spolupáchateľa trestného činu, pre ktorý bol odsúdený iný obžalovaný - V. O..

Vo vzťahu k otázke porušenia zásady prezumpcie nevinu rozhodovaním samosudcu JUDr. Pavla Juhása v predmetnej veci najvyšší súd uvádza, že v rozsudku Okresného súdu Bratislava II, sp. zn. 6T/39/2020, z 24. júna 2020, ktorým bol obžalovaný V. O. uznaný za vinného zo spáchania obzvlášť závažného zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 4 písm. a) Trestného zákona a iné, je v odôvodnení na str. 7 jasne uvedené, že: „Z obsahu jeho svedeckých výpovedí je zrejmé, že sám aktívne uviedol skutočnosti a okolnosti, ktoré viedli k stotožneniu ďalších páchatel'ov tohto skutku - obvineného N. a Z....“.

S ohľadom na takto formulované odôvodnenie rozhodnutia najvyšší súd konštatuje, že v predmetnej veci bola porušená prezumpcia nevinu obvineného Z. a jeho právo na nestranného sudcu, pretože vyvstáva objektívne opodstatnená pochybnosť o nestrannosti samosudcu okresného súdu - JUDr. Pavla Juhása v časovo neskoršom konaní - v teraz prejednávanej veci. Preto najvyšší súd akceptoval argumenty dovolateľa ohľadom porušenia zásady prezumpcie nevinu a práva obvineného V. Z. na nestranný súd, ktoré zodpovedajú dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku.

Najvyšší súd na vysvetlenie uvádza a s poukazom na rozhodnutie ESLP Mucha proti Slovenskej republike, z 25. novembra 2021, č. 63703/19, ktorý rozhodol o tom, že došlo k porušeniu článku 6 ods. 1 Dohovoru konštatuje, že uvedené je možné aplikovať aj na toto trestné konanie.

ESLP v označenej veci vyslovil okrem iného nasledovné:

„Konanie vo vzťahu k 8 spolupáchateľom sťažovateľa bolo ukončené rozsudkom Špecializovaného trestného súdu z 19. decembra 2012 a dvoma samostatnými rozsudkami tohto súdu zo 7. marca 2013. Všetky tieto konania boli vedené pred konaním vo vzťahu k sťažovateľovi a všetky tri vyššie uvedené rozsudky boli vydané tým istým trojčlenným senátom Špecializovaného trestného súdu, ktorého členmi boli traja sudcovia z povolania. Povaha rozsudkov bola taká, že po schválení dohôd o vine a treste uzatvorených medzi vyššie zmienenými spolupáchateľmi a prokurátorom ich Špecializovaný trestný súd uznal za vinných v zmysle dohody a odsúdil ich na rôzne tresty odňatia slobody. Výroková časť týchto rozsudkov je formulovaná rovnakým štýlom ako bežné odsudzujúce rozsudky, v ktorých súd uzná obvineného za vinného zo spáchania trestného činu na základe presne skutkovo vymedzeného konania (alebo opomenutia konania) a uloží mu trest. Presné skutkové vymedzenie tohto konania alebo opomenutia konania (skutková veta) je uvedené vo výroku rozsudku. V predmetnej veci skutková veta niektorých trestných činov pripisovaných spolupáchateľom sťažovateľa odkazovala na sťažovateľa, ktorý bol identifikovaný svojimi iniciálkami a v niektorých prípadoch i prezývkou. Vo vzťahu k jednému z rozsudkov zo 7. marca 2013 vláda predložila aj text dohôd o vine a treste, ktoré tvorili základ tohto rozsudku a v ktorých je sťažovateľ identifikovaný celým menom. S výnimkou spôsobu, akým je v nich identifikovaný, sú však zmienky o sťažovateľovi v týchto dohodách totožné s tými, ktoré sú uvedené v rozsudku, ktorým boli dohody schválené. Námietky sťažovateľa týkajúce sa údajného nedostatku nestrannosti a porušenia princípu prezumpcie nevinu boli zamietnuté s poukazom na zjednocujúce stanovisko trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu, v ktorom bolo okrem iného konštatované, že súd, ktorý schválil dohodu o vine a treste, nevykonával a nehodnotil žiadne dôkazy a rozhodol len o predložennom skutku, právnej kvalifikácii a primeranosti uloženého trestu. Tento rozsudok (ktorým bola schválená dohoda o vine a treste, pozn.) bol záväzný iba pre obvinenú osobu (pre nikoho iného) a tento súd nemal priestor na to, aby si vytvoril úsudok vo vzťahu k inej osobe bez preskúmania relevantných dôkazov. Sťažovateľ namietal, že mu bolo odopreté (i) prejednanie nestranným súdom a (ii) ochrana jeho práva byť považovaný za nevinného, kým jeho vina nie je preukázaná zákonným spôsobom, v zmysle článku 6 ods. 1, ods. 2 Dohovoru.“

Prípustnosť

ESLP konštatoval, že sťažnosť nie je zjavne nepodložená ani neprípustná z iných dôvodov uvedených v článku 35 Dohovoru a z tohto dôvodu ju vyhlásil za prípustnú.

Meritum

1. Argumenty strán

a) Sťažovateľ poukázal na skutočnosť, že on i jeho údajní spolupáchatelia boli odsúdení súdom s rovnakým zložením (t. j. tým istým senátom toho istého súdu zloženým z rovnakých sudcov). Bez

ohľadu na to, či ho označovali iniciálami alebo celým menom, príslušný senát si bol vedomý jeho totožnosti a znenie odsudzujúcich rozsudkov jeho údajných spolupáchateľov obsahovalo konkrétne závery týkajúce sa jeho osoby - tak vo vzťahu k jeho údajnému postaveniu v rámci zločineckej skupiny, ako aj jeho údajnej účasti na predmetných trestných činoch. Pri usvedčovaní údajných spolupáchateľov sa senát zaoberal jeho údajným postavením a konaním vo vzťahu k skutkovým podstatám trestných činov, za ktoré bol stíhaný a napokon i odsúdený. Je pravdou, že sťažovateľovu vec preskúmali aj sudy vyššieho stupňa, avšak žiaden z nich nevykonal nápravu. Otázka prezumpcie neviny bola spojená s otázkou nestrannosti. Vzhľadom na to, že z rozsudkov jeho údajných spolupáchateľov jasne nevyplyvalo, že je stíhaný samostatne, a že jeho vina nebola právoplatne preukázaná, sťažovateľ mal objektívne opodstatnené pochybnosti o nestrannosti súdu, ktorý ho následne uznal za vinného.

b) Vláda argumentovala tým, že úlohou ESLP nie je preskúmať platné právo a prax in abstracto. Vec sa týkala objektívneho testu nestrannosti, v súvislosti s ktorým skutočnosť, že prvostupňový súd, ktorý odsúdil sťažovateľa, už predtým odsúdil jeho spolupáchateľov na základe dohôd o vine a treste (ktoré poukazovali na jeho účasť na predmetných trestných činoch), ako taká nepredstavovala žiadnu spornú otázku v zmysle Dohovoru. Súd prejednávajúci dohodu o vine a treste skúmal výlučne zákonnosť a spravodlivosť tejto dohody, pričom nezohľadňoval prípadnú trestnú zodpovednosť tretích osôb. Uvedené bolo jasne stanovené v zjednocujúcom stanovisku z 5. apríla 2017 a zohľadnené v zmene Trestného poriadku, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2019. Námietky sťažovateľa boli abstraktné a neobsahovali žiadny poukaz na to, že by prvostupňový súd urobil nejakú chybu. V každom prípade bol jeho rozsudok preskúmaný odvolacím súdom, kasačným súdom a v konečnom dôsledku i ústavným súdom, o ktorých nestrannosti nebolo pochyb. Celkovo bol sťažovateľovi poskytnutý plnohodnotný súdny proces so všetkými sprievodnými zárukami spravodlivosti, ktoré ani sám sťažovateľ nenamietal. Vo vzťahu k otázke prezumpcie neviny vláda uviedla, že odsúdenie sťažovateľa nebolo založené na odsúdeniach jeho spoluobvinených, ale na komplexnom dokazovaní, ktoré bolo preskúmané a posúdené spôsobom, ktorý sa nejavil ako svojvoľný. Podľa Dohovoru (a v širšom meradle aj v rámci európskeho právneho priestoru) bolo možné v zložitých trestných konaniach odkázať na účasť tretích osôb, ktoré mali byť súdené samostatne, na trestnom čine. Tieto odkazy musia zostať v rámci určitého rozmedzia - ako je napríklad uvedené v prípadoch Bauras proti Litve z 31. októbra 2017, č. 56795/13 a Meng proti Nemecku zo 16. februára 2021, č. 1128/17 - pričom v tejto veci tak i ostali. Konkrétne sťažovateľ a jeho spolupáchatelia boli odsúdení za trestné činy so zložitým pozadím organizovaného zločinu, ktoré spáchali spoločne. Bolo preto len logické identifikovať jeho úlohy v týchto trestných činoch, hoci tieto trestné činy boli prisudzované výlučne jeho spolupáchateľom. Skutkové vymedzenie trestných činov spáchaných jeho spolupáchateľmi uvedené v ich odsudzujúcich rozsudkoch neobsahovalo nič nadbytočné, čo by sa ho týkalo. Z dôvodu rešpektovania princípu prezumpcie neviny sa v týchto rozsudkoch celým menom uvádzali len tí, ktorí sú, alebo už boli odsúdení. Sťažovateľ teda bol označený iba svojimi iniciálami a prezývkou. Aj keď dohody o vine a treste predložené ESLP sťažovateľa identifikovali celým menom, bolo zrejmé, že akékoľvek posúdenie v nich sa týkalo iba strán týchto dohôd. Predchádzajúce odkazy na sťažovateľa teda žiadnym spôsobom neovplyvnili rozhodnutie, ktoré sa ho týkalo.

2. Posúdenie veci ESLP

ESLP poznamenal, že v tomto prípade boli predložené dve vzájomne prepojené námietky - námietka vo vzťahu k údajnej absencii konania pred nestranným súdom a námietka vo vzťahu k údajnému porušeniu princípu prezumpcie neviny. Sťažovateľove námietky vychádzajú z toho, že bol súdený a odsúdený tým istým senátom prvostupňového súdu, ktorý v minulosti odsúdil jeho spolupáchateľov za trestné činy spáchané spoločne so sťažovateľom, a že tieto skutky definoval spôsobom, z ktorého bolo zrejmé, že sa na nich sťažovateľ taktiež podieľal. Pokiaľ teda námietka týkajúca sa vplyvu rozsudkov vydaných proti spolupáchateľom sťažovateľa na jeho vlastný proces bola podaná na základe článku 6 ods. 2 Dohovoru, týka sa v podstate tej istej základnej otázky. Vzhľadom na osobitné okolnosti prípadu ESLP posudzoval túto otázku v súvislosti s otázkou nestrannosti súdu v zmysle článku 6 ods. 1 Dohovoru. Pri tomto posudzovaní zohľadnil podľa potreby aspekty prezumpcie neviny sťažovateľa. Všeobecné princípy nestrannosti, ako aj zásady týkajúce sa nestrannosti v súvislosti s účasťou sudcu na predchádzajúcich rozhodnutiach v tej istej veci boli zhrnuté v rozhodnutí ESLP vo veci Meng proti Nemecku zo 16. februára 2021, č. 1128/17, body 42 - 52. Z týchto zásad týkajúcich sa nestrannosti v rámci objektívneho testu nestrannosti ESLP vo vzťahu k tejto veci považoval za obzvlášť dôležité nasledovné

(Meng proti Nemecku zo 16. februára 2021, č. 1128/17, body 46 - 48, s ďalšími odkazmi):

- v prípade orgánu, ktorý zasadá v senáte, objektívny test znamená zistenie, či okrem osobného správania sa niektorého z členov tohto orgánu existujú zistiteľné skutočnosti, ktoré môžu vyvolávať pochybnosti o nestrannosti. V tomto ohľade môže byť do určitej miery dôležité aj zdanie. Pri rozhodovaní o tom, či v danom prípade existuje legitímny dôvod obávať sa, že určitý orgán nie je nestranný, je dôležité, ale nie rozhodujúce stanovisko tých, ktorí tvrdia, že nestranný nie je. Rozhodujúce je, či takúto obavu možno považovať za objektívne opodstatnenú,

- samotná skutočnosť, že sudca už predtým rozhodoval o rovnakom trestnom čine, nemôže sama osebe odôvodňovať obavu z jeho nestrannosti. Rovnako samotná skutočnosť, že rozhodoval v obdobných, ale nesúvisiacich trestných veciach alebo že rozhodoval o spoluobvinenom v samostatnom trestnom konaní, sama osebe nepostačuje na spochybnenie nezaujatosti tohto sudcu v neskoršom prípade,

- otázka nestrannosti sudcu však vyvstáva vtedy, keď už skorší rozsudok obsahuje podrobné hodnotenie úlohy osoby, ktorá bola súdená neskôr, pri trestnej činnosti páchanej viacerými osobami, najmä vtedy, ak skorší rozsudok obsahuje konkrétnu kategorizáciu účasti sťažovateľa, alebo musí byť zrejmé, že súdená osoba následne splnila všetky kritériá potrebné na spáchanie trestného činu. Vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu možno tieto prvky považovať za prejudikovanie otázky viny obvineného v neskoršom konaní, teda môžu viesť k objektívne odôvodneným pochybnostiam, že vnútroštátny súd má predpojatý názor na meritum prípadu osoby, ktorá bude neskôr súdená, na začiatku jej súdneho konania. Vo vzťahu k predmetnej veci ESLP uviedol, že sťažovateľ bol odsúdený tým istým senátom prvostupňového súdu, ktorý v minulosti odsúdil jeho spolupáchateľov za trestné činy spáchané spoločne s ním, a že pri vymedzení týchto skutkov prvostupňový súd poukázal aj na účasť sťažovateľa na nich. Hoci ide o dôležité prvky pri skúmaní otázky, či prvostupňový súd naplnil požiadavku nestrannosti v zmysle článku 6 ods. 1 Dohovoru v sťažovateľovom prípade, nezbavujú ESLP povinnosti preskúmať, či rozsudky vydané proti jeho spolupáchateľom obsahovali závery, ktoré v skutočnosti prejudikovali otázku jeho viny (pozri Meng proti Nemecku zo 16. februára 2021, č. 1128/17, bod 57, s ďalšími odkazmi). V nadväznosti na to ESLP poznamenal, že na rozdiel od prípadov ako Meng proti Nemecku rozsudky spolupáchateľov sťažovateľa neboli založené na hodnotení dôkazov vo vzťahu k nim alebo komukoľvek inému. V skutočnosti boli založené na dohodách o vine a treste, v ktorých sťažovatelia uznali svoju vinu za trestné činy, ktoré v nich boli konkrétne vymedzené. Vzhľadom na konkrétne skutočnosti tohto prípadu však ESLP nepovažoval toto rozlíšenie za rozhodujúce, a to z dvoch nasledovných dôvodov:

Po prvé, kým v rámci krajín Dohovoru existujú rôzne modely postupov a dohôd o vine a treste, na Slovensku existuje systém, v rámci ktorého procesy dohôd o vine a treste vedú k odsúdeniu za trestnú činnosť (pozri Natsvlishvili a Togonidze proti Gruzínsku z 29. apríla 2014, č. 9043/05, body 62 - 75). Ako to vyplýva z vyššie zhrnutého skutkového stavu i z platnej právnej úpravy, dohody o vine a treste schvaľuje súd vo forme verejne vyhláseného rozsudku, ktorého výrok je formulovaný rovnako ako v bežných odsudzujúcich rozsudkoch - najmä vo vzťahu k záveru, že spáchaním určitého skutkovo vymedzeného konania (alebo opomenutia konania) sa obvinený dopustil predmetného trestného činu. Pokiaľ ide o rozsah súdneho prieskumu vo vzťahu k dohode o vine a treste, ESLP konštatoval určitý nesúlad medzi postojom, ktorý súdy v sťažovateľovom prípade zaujali, a vlády, na jednej strane, a platnými právnymi predpismi na strane druhej. Konkrétne, súdy a vláda naznačili, že pri súdnom schvaľovaní dohôd o vine a treste spolupáchateľov sťažovateľa nebolo hodnotené nič iné ako zákonnosť a spravodlivosť týchto dohôd, avšak právne predpisy týkajúce sa rozsahu prieskumu návrhov na schválenie týchto dohôd naznačujú, že súd, ktorý ich preskúmava, musí toto hodnotenie vykonať v širšom skutkovom a procesnom kontexte.

Po druhé, ESLP poznamenal, že rozsudky, ktorými boli schválené dohody o vine a treste spolupáchateľov sťažovateľa obsahovali podrobný skutkový popis ich trestných činov, vrátane úlohy sťažovateľa v nich ako spolupáchateľa, pričom presný skutkový popis niektorých ich trestných činov bol zhodný so skutkovým popisom trestných činov, ktoré sa kládli za vinu sťažovateľovi. Hoci tieto rozsudky neobsahujú žiadne osobitné uznanie viny sťažovateľa per se, je potrebné vnímať ich vo svetle skutkových podstat predmetných trestných činov - najmä založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny, ktoré predpokladá koordinovanú činnosť zo strany viacerých spolupáchateľov. Odsúdenie spolupáchateľov sťažovateľa za tieto trestné činy na základe uvedeného popisu ich trestnej činnosti, ktorý obsahoval konkrétne skutkové vymedzenie postavenia sťažovateľa v nej, tak v zásade bolo spôsobilé vyvolať pochybnosti o tom, či to neprejudikuje otázku toho, že samotný sťažovateľ

naplnil všetky znaky potrebné na to, aby bol považovaný za vinného zo spáchania predmetných trestných činov (pozri Meng proti Nemecku zo 16. februára 2021, č. 1128/17, bod 48, s ďalšími odkazmi).

ESLP si je vedomý toho, že k akémukoľvek zásahu do tohto práva by došlo predovšetkým v konaní týkajúcom sa sťažovateľových spolupáchateľov, pričom nič nenasvedčuje tomu, že by ho sťažovateľ napadol akoukoľvek priamou žalobou. Možný zásah je však spojený s jeho vlastným súdnym konaním, prostredníctvom totožnosti jeho i súdu a skutočnosti, že ako konštatoval samotný súd, odsúdenia jeho spolupáchateľov boli súčasťou sťažovateľovho prípadu a ako také boli vzaté na vedomie (konkrétne v sťažovateľovom rozsudku v tom smere, že odsúdenia spoluobvinených sú „vecnou a homogénnou súčasťou prejednávanej veci“ a „tieto rozhodnutia boli oboznámené a obsiahnuté v spisovom materiáli“, pozn.). ESLP zopakoval, že princíp prezumpcie nevinoty bude porušený vtedy, ak súdne rozhodnutie alebo vyhlásenie verejného činiteľa týkajúce sa osoby obvinenej z trestného činu odzrkadľuje názor, že táto osoba je vinná, a to skôr ako bola jej vina v zmysle zákona preukázaná. V zásade je potrebné rozlišovať medzi vyhlásením, že niekto je podozrivý zo spáchania trestného činu a jednoznačným vyhlásením, že osoba daný trestný čin spáchala, bez existencie právoplatného rozsudku. ESLP v tejto súvislosti zdôraznil dôležitosť výberu slov verejnými činiteľmi vo vyhláseniach, ktoré urobili skôr, ako bola osoba súdená a uznaná za vinnú z konkrétneho trestného činu. Aj keď používanie správneho jazyka je v tomto ohľade veľmi dôležité, ESLP poukázal na to, že to, či je vyhlásenie verejného činiteľa v rozpore s princípom prezumpcie nevinoty, musí byť posúdené v kontexte konkrétnych okolností, za ktorých bolo predmetné vyhlásenie urobené. Dokonca i použitie niektorých nešťastných výrazov nemusí byť rozhodujúce, ak sa vezme do úvahy charakter a kontext konkrétneho konania (pozri Karaman proti Nemecku z 27. februára 2014, č. 17103/10, bod 63, s ďalšími odkazmi).

Európskym súdom pre ľudské práva bolo akceptované - a v širšom meradle aj na európskej úrovni - že v zložitých trestných konaniach, v ktorých vystupuje viacero osôb, ktoré nie je možné prejednávať spoločne, môžu byť na posúdenie viny osôb, ktorých vec sa prejednáva, nevyhnutné odkazy súdu na účasť iných osôb, ktoré môžu byť neskôr prejednávané samostatne, a že súdy v trestných veciach sú povinné zistiť skutkový stav veci relevantný pre posúdenie právnej zodpovednosti obvineného čo najpresnejšie a nemôžu prezentovať zistené skutočnosti len ako podozrenia. Uvedené platí aj vo vzťahu k skutočnostiam súvisiacim s účasťou tretích osôb, aj keď pokiaľ je potrebné tieto skutočnosti uviesť, súd by sa mal vyvarovať poskytovaniu viac informácií, ako je to potrebné na posúdenie právnej zodpovednosti osôb, ktorých vec sa pred súdom prejednáva (pozri Karaman proti Nemecku z 27. februára 2014, č. 17103/10, bod 64, a rozsudok Súdného dvora EÚ vo veci AH a ďalší (prezumpcia nevinoty), z 5. septembra 2019, C-377/18, EU:C:2019:670, bod 44). Okrem toho ESLP uviedol, že i keď zákon výslovne uvádza, že z trestného konania, na ktorom sa osoba nezúčastnila, nemožno vyvodzovať závery o jej vine, súdne rozhodnutia musia byť formulované tak, aby sa predišlo akémukoľvek možnému predbežnému úsudku o vine tretej osoby a aby tým nebolo ohrozené spravodlivé prejednanie obvinení v samostatnom konaní (pozri Karaman proti Nemecku z 27. februára 2014, č. 17103/10, bod 65 a rozsudok Súdného dvora EÚ z 18. marca 2021 vo veci Pometon proti Komisii, C-440/19, EU:C:2021:214, bod 63). Pokiaľ ide o skutkové okolnosti prejednávanej veci, ESLP uviedol, že vzhľadom na povahu trestných činov, z ktorých boli sťažovateľovi spolupáchatelia obvinení, vzhľadom na povahu organizovaného zločinu ako aj na to, že trestný čin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny mohol byť podľa povahy veci spáchaný len v spojení s inými osobami, je nepochybné, že pre posúdenie prípadov bolo nevyhnutné odkázať v skutkovom vymedzení ich konania na ďalšie osoby.

Vo vzťahu k stupňu podrobnosti obsiahnutom v odkazoch uvedených v rozsudkoch spolupáchateľov sťažovateľa na iného spolupáchateľa s osobitným postavením v zločineckej skupine a úlohou, ktorú zohrával v konkrétnych trestných činoch, ESLP považoval za otázne, či bolo potrebné identifikovať sťažovateľa individuálne. Môže sa totiž zdať, že rozhodujúcim bodom vo vzťahu k právnej kvalifikácii stíhaných trestných činov bola skôr generická účasť spolupáchateľa s osobitným postavením alebo úlohou, než individuálna účasť konkrétnej osoby (pozri mutatis mutandis Karaman proti Nemecku z 27. februára 2014, č. 17103/10, bod 64). ESLP sa však domnieva, že nebol požiadaný, aby na túto otázku jednoznačne odpovedal, pretože aj za predpokladu, že by to bolo skutočne potrebné, z nižšie uvedených dôvodov nemožno akceptovať odkazy na sťažovateľa a jeho konanie v rozsudkoch týkajúcich sa jeho spolupáchateľov tak, ako boli formulované, na vyhnutie sa prípadnému (aj keď len implicitnému)

prejudikovaníu jeho viny (Karaman proti Nemecku z 27. februára 2014, č. 17103/10, bod 67).

Namietané odkazy neboli v žiadnom prípade formulované tak, že by naznačovali, že sťažovateľ bol v tom čase iba obvinený a bol stíhaný v samostatnom trestnom konaní. Zároveň v odôvodnení odsudzujúcich rozsudkov týkajúcich sa jeho spolupáchateľov ani nikde inde sa takáto formulácia, ani iné vysvetlenie v tom zmysle, že by jeho vina nebola právoplatne dokázaná, neobjavuje (pozri rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci AH a ďalší (presumpcia neviny) z 5. septembra 2019, C-377/18, EU:C:2019:670). Je pravdou, že rozsudky týkajúce sa spolupáchateľov sťažovateľa naňho odkazovali iba jeho iniciálami a prezývkou. Ako sa však uvádza aj v zjednocujúcom stanovisku (trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu, pozn.), je zrejmé, že prvostupňový súd si bol plne vedomý jeho totožnosti. Navyše, a čo je dôležitejšie (keďže presné skutkové vymedzenie trestnej činnosti sťažovateľa je totožné s vymedzením trestnej činnosti jeho spolupáchateľov), nemožno mať pochybnosti o tom, že účasť sťažovateľa na ich trestnej činnosti bola v rozsudkoch, v ktorých boli títo jeho spolupáchatelia uznaní za vinných, konkrétne a individuálne vymedzená.

Vnútroštátne súdy i vláda vo vzťahu k sťažovateľovým námietkam citovali zjednocujúce stanovisko (trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu, pozn.) z 5. apríla 2017. Ako vyplýva z jeho obsahu, cieľom tohto stanoviska bolo konsolidovať rozdielny výklad a aplikáciu niektorých ustanovení Trestného poriadku týkajúcich sa presumpcie neviny a nestrannosti súdu v kontexte dohody o vine a treste na abstraktnej úrovni. Inými slovami, poskytuje výkladové usmernenie vo vzťahu k platným právnym predpisom, z tohto dôvodu sa zaoberá výlučne otázkami zákonnosti. Konkrétne, vo vzťahu k nestrannosti súdu, ktorý postupne odsudzuje spolupáchateľov, zjednocujúce stanovisko navrhuje, aby sa posudzovala z pohľadu nestranného pozorovateľa, ktorý je však informovaný aspoň o základných zárukách uplatniteľných v používaných procesných postupoch. Vzhľadom na to, ako boli tieto procesy nastavené, žiadna otázka týkajúca sa nestrannosti nevystala. Odhliadnuc od realizovateľnosti pozorovateľa ako tretej strany, ktorá má potrebné znalosti o predmetných procesných postupoch (vzhľadom na to, že súdna interpretácia platných právnych predpisov sa rozchádzala, čo si vyžiadalo zjednotenie prostredníctvom vyššie uvedené zjednocujúceho stanoviska) ESLP poznamenal, že toto zjednocujúce stanovisko sa žiadnym spôsobom nezaoberalo jazykovým ani iným individuálnym aspektom rozsudkov prerokúvaných v tejto veci.

Keďže prvostupňový súd považoval odsúdenia spolupáchateľov sťažovateľa za súčasť prejednávanej veci proti sťažovateľovi, prinajmenšom na prvý pohľad mal zjavnú motiváciu na to, aby ostal konzistentný so svojimi predchádzajúcimi rozsudkami, pretože akékoľvek protichodné závery v skorších rozsudkoch by mohli podkopávať dôveryhodnosť neskoršieho rozsudku (pozri Navalnyj a Ofitserov proti Rusku z 23. februára 2016, č. 46632/13 a 28671/14, bod 108). Podobne - vzhľadom na to, že sťažovateľovo vlastné odsúdenie bolo do značnej miery založené na dôkazoch poskytnutých spolupáchateľmi, ktorí ho usvedčili už prostredníctvom priznaní, ktoré poskytli v čase konania o dohode o vine a treste - títo mali taktiež zjavnú motiváciu neprotirečiť si vo vzťahu k svojim predchádzajúcim výpovediam (Navalnyj a Ofitserov proti Rusku z 23. februára 2016, č. 46632/13 a 28671/14, bod 109). V rozsahu, v akom vláda tvrdila, že sťažovateľove námietky boli vyjadrené len abstraktne, čo je v súlade aj s konštatovaním ústavného súdu, že sťažovateľ neuviedol žiaden argument v tom zmysle, že by prvostupňový súd citoval rozsiahle časti zo svojich skorších rozsudkov, ktorými boli odsúdení jeho spolupáchatelia, ESLP považoval za zarážajúce, že toto konštatovanie ústavného súdu zjavne ignoruje skutočnosť, že celé skutkové vymedzenie trestnej činnosti kladenej za vinu sťažovateľovi bolo úplne totožné s trestnou činnosťou jeho spolupáchateľov. Navyše, ESLP vzal na vedomie sťažovateľovu odpoveď vláde - konkrétne, že vnútroštátny systém v skutočnosti nestanovil postup, ktorým by bolo možné odvolávať sa na individuálne okolnosti daného prípadu. Vláda na tento argument sťažovateľa nereagovala, pričom sa zamerala najmä na všeobecné črty fungovania systému dohôd o vine a treste vo svetle zjednocujúceho stanoviska a novely Trestného poriadku, ktorá nadobudla účinnosť v roku 2019.

ESLP preto konštatoval, že aj keď všeobecné procesné záruky uvedené v zjednocujúcom stanovisku (trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu, pozn.) boli nepochybne relevantné, vzhľadom na konkrétne okolnosti prejednávanej veci neboli dostatočné. Rozsudky vydané vo vzťahu k spolupáchateľom sťažovateľa vzhľadom na svoje znenie porušovali právo sťažovateľa na presumpciu neviny do právoplatného preukázania jeho viny. Vzhľadom na úlohu, ktorú (tieto rozsudky, pozn.) zohrali v konaní vedenom proti sťažovateľovi, ktoré sa viedlo pred tým istým súdom (tým istým senátom toho istého súdu, pozn.), jeho pochybnosti o nestrannosti tohto súdu boli objektívne odôvodnené.

Napokon ESLP zdôraznil, že súd vyššieho stupňa alebo najvyšší súd môže za určitých okolností napraviť vady, ktoré vznikli v konaní pred prvostupňovým súdom. Hoci súdy vyššieho stupňa mali v sťažovateľovom prípade právomoc zrušiť rozsudok prvostupňového súdu z dôvodu, že nebol vydaný nestranným súdom, a že došlo k ďalším zásadným procesným pochybeniam, neurobili tak, a teda predmetné vady nenapravili (pozri Meng proti Nemecku zo 16. februára 2021, č. 1128/17, bod 64, s ďalšími odkazmi).

Z týchto dôvodov došlo k porušeniu článku 6 ods. 1 Dohovoru.

Najvyšší súd s ohľadom na uvedené dve rozhodnutia ESLP (Meng a Mucha) poznamenáva, že do budúca je, najmä pre súd prvého stupňa, žiadúce venovať väčšiu pozornosť vyjadrovaniu sa k osobám, ktoré mali participovať na trestnej činnosti, či už vo výroku rozsudku ale aj v jeho odôvodnení.

So zreteľom na uvedené najvyšší súd podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku vyslovil vo výroku tohto rozsudku porušenie zákona v neprospech obvineného V. Z., podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku, zrušil uznesenie odvolacieho súdu, sp. zn. 2To/64/2021, zo 6. októbra 2021 a jemu predchádzajúci rozsudok Okresného súdu Bratislava II, sp. zn. 6T/115/2020, z 12. mája 2021 a zrušil aj všetky ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad, a podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku prikázal Mestskému súdu Bratislava I (poznámka najvyššieho súdu: do 31. mája 2023 vo veci rozhodoval Okresný súd Bratislava II, následne od 1. júna 2023 nadobudol účinnosť zákon č. 150/2022 Z. z., ktorým došlo k zmene vecnej príslušnosti na konanie v prvom stupni), aby vec v potrebnom rozsahu opätovne prerokoval a rozhodol.

Vo vzťahu k ďalším dovolacím námietkam obvineného najvyšší súd uvádza, že v dôsledku zrušenia napadnutého uznesenia nastal vo vzťahu k obvinenému V. Z. stav neprávoplatne skončenej veci, a preto bude v rámci ďalšieho konania úlohou prvostupňového súdu sa s týmito vysporiadať a reagovať na všetky argumenty obvineného prednesené aj v dovolaní, ku ktorým sa najvyšší súd z dôvodu zdržanlivosti a sebaobmedzenia v právoplatne neskončenej veci nevyjadroval.

Nakoľko obvinený V. Z. v súčasnosti vykonáva trest odňatia slobody, ktorý mu bol uložený rozsudkom Okresného súdu Bratislava II, sp. zn. 6T/115/2020, z 12. mája 2021 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 2To/64/2021, zo 6. októbra 2021 a dovolací súd v konaní o dovolaní označené rozhodnutia zrušil, bolo podľa § 380 ods. 2 Trestného poriadku potrebné rozhodnúť súčasne o väzbe. Obvinený V. Z. nemá kriminálnu minulosť, ktorá by mohla vzbudzovať obavu, že by na slobode pokračoval v páchaní trestnej činnosti. Okrem toho je potrebné zohľadniť, že menovaný bol 30. mája 2020 vzatý do väzby a od 6. októbra 2021 (č. l. 2037) vykonáva trest odňatia slobody, ktorého výkon už mohol naplniť svoj účel z hľadiska individuálnej prevencie a je potrebné prihliadnuť i na okolnosť, že novelou Trestného zákona došlo k zníženiu trestných sadzieb (aj za trestný čin, ktorý sa obvinenému kladie za vinu), a preto najvyšší súd v tomto okamihu nezistil potrebu pozbaviť menovaného slobody väzbou.

S ohľadom na vyššie uvedené najvyšší súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok nie je prípustný.